

VI. Időskorúak ellátásai

Az időskorúak a következő ellátásokat igényelhetik: amennyiben rendelkeznek egy meghatározott tartamú szolgálati idővel (ledolgozott munkaévek), úgy öregségi nyugdíjra, amennyiben nem, akkor időskorúak járadékára jogosultak. Özvegyi nyugdíjat pedig a velük együtt élő házas-vagy élettárs megszerzett jogosultsága alapján igényelhetnek.

Saját jogú és hozzátartozói ellátások

- 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
- 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény végrehajtásáról

Öregségi nyugdíj

Öregségi **(teljes) nyugdíjra jogosult**, aki legalább **20 év** szolgálati időt szerzett, biztosítási jogviszonyban már nem áll. Az öregségi nyugdíjjogosultság korhatára:

aki 1952. január 1. előtt született:	62 év
1952-ben született:	62,5 év
1953-ben született:	63 év
1954-ben született:	63,5 év
1955-ben született:	64 év
1956-ben született:	64,5 év
1957-ben, vagy ezt követően született, egységesen:	65 év

Öregségi (teljes) nyugdíjra jogosult életkorától függetlenül az a **nő**, aki legalább **40 év** szolgálati időt szerzett. Ez esetben szolgálati időnek számít a terhességi- gyermekágyi segély, a gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás és az ápolási díj is, de legalább 32 év kereső tevékenységből származó jogviszony szükséges. Ha súlyosan fogyatékos gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, a harminc év szolgálati idő szükséges. Ha a nő legalább 5 gyermeket nevelt fel, ez további egy év kedvezményt jelent, illetve minden további gyermek további egy-egy évet (maximum 7 év kedvezmény érvényesíthető).

Öregségi **résznyugdíjra** jogosult, aki a rá vonatkozó korhatárt betöltötte és legalább **15 év** szolgálati időt szerzett.

Megszüntetik a folyósítást, ha a korhatár betöltése előtt keresete az adott évben meghaladja a minimálbér 18-szorosát.

Az öregségi nyugdíj **összegét** a szolgálati idő és az 1988 után elért átlagkereset határozza meg: ennek az átlagkeresetnek a szolgálati idő hosszától függő százaléka. Ha az igénylőre nézve ez kedvezőbb, úgy a számításkor az anyasági, munkanélküli és nyugdíjszerű ellátások összegét figyelmen kívül hagyják. 1996. december 31-e előtt csak a főfoglalkoztatásból származó (nettó) jövedelmet, ezt követően minden jövedelmet figyelembe vesznek a számításkor. A teljes nyugdíj nem lehet kevesebb, mint a mindenkor **legkisebb öregségi nyugdíj** (minimálnyugdíj), 28 500 Ft. Aki nyugdíjasként tovább dolgozik, az minden hónap után 0,5%-os nyugdíjnövelésben részesül. A folyósítást megszüntetik, ha a nyugdíjas közalkalmazotti, közszolgálati jogviszonyba, vagy fegyveres testületbe lép.

A 65 évesnél idősebb állampolgár mind a helyi mind a helyközi közlekedést ingyenesen veheti igénybe. Ezen életkor alatti nyugdíjasok a helyközi utazásokra a nyugdíjbiztosítótól utazási utalványt kapnak, amely évi 16 egyirányú utazásra 50%-os, míg 2 utazásra 90%-os kedvezményt biztosít. A helyi tömegközlekedésben kedvezményes nyugdíjas bérlet vásárlására jogosultak.

Igénybejelentő az ONYF Nyomtatványtárából: K02 öregség nyugdíjhoz

Özvegyi nyugdíj

Az ellátásra **jogosult**, akinek házas- vagy élettársa (a továbbiakban: házastárs) öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy elhunytáig az alábbi szolgálati időt megszerezte:

ha a házastárs 22 éves kora előtt hunyt el, akkor	2 évet
22-25 éves kora között	4 évet
25-30 éves kora között	6 évet
25-35 éves kora között	8 évet
35-45 éves kora között	10 évet
45éves kora után	15 évet

Akkor is jogosult, ha ezt az időtartamot nem szerezte, de meg, de az eggyel alacsonyabbat igen, és ezt követően a szolgálati idejében 30 napot meghaladó megszakítás nincs (a táppénz itt nem minősül megszakításnak). Viszont szolgálati idő a rokkantsági nyugdíj, ill. ellátás időtartama is.

Élettárs az, aki a jogszerzővel haláláig legalább egy évig megszakítás nélkül együtt élt és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül tíz év óta együtt élt. Élettársa után nem jogosult, aki ezen együttélési időszak vagy ennek egy része alatt özvegyi nyugdíjban részesült.

Az **ideiglenes özvegyi nyugdíj** a házastárs halálától számítva 1 évig, árva gyermek esetén 1,5 évig, fogyatékos, vagy tartósan beteg gyermek esetén 3 évig jár. Ezt követően (állandó) **özvegyi nyugdíjra** az jogosult, aki a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, vagy rokkant, vagy elhunyt házastársától származó két, vagy több, vagy legalább egy fogyatékos árva gyermeket nevel. Akkor is jár, ha ezen feltételek valamelyike tíz éven belül következik be. Aki elvált, annak csak akkor jár az özvegyi nyugdíj, ha elhunyt házastársától tartásdíjban részesült. Az, akinek házastársa a házasság megkötésekor az öregségi nyugdíjra

jogosító életkort már betöltötte, csak akkor jogosult, ha gyermekük született, vagy öt éven át megszakítás nélkül együtt éltek. Több jogosult esetén az özvegyi nyugdíjat egyenlő arányban meg kell osztani.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj, valamint a saját jogú nyugellátásban, vagy rokkantsági ellátásban nem részesülők özvegyi nyugdíja **hatvan** százaléka az elhunyt halála időpontjában számított öregségi nyugdíjnak. Akinek van saját jogú ellátása, annak ezen összeg **harminc** százaléka jár.

Megszüntetik, ha az özvegy nyugdíjas kora előtt új házasságot köt, vagy már nem rokkant, vagy már egyik gyermekét sem illeti meg az árvaellátás. Feléled a jogosultság az utóbbi két megszüntetési ok, vagy az újabb házasság megszűnése, vagy korhatár betöltése esetén, ha ezek a házastárs halálát követő tíz éven belül (újból) bekövetkeznek.

Igénybejelentők az ONYF Nyomtatványtárából: K08 özvegyi nyugdíjhoz

Árvaellátás

Árvaellátásra az a gyermek **jogosult**, akinek nyugdíjas, vagy az özvegyi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt szerző szülője elhunyt. Az örökbe fogadott gyermeknek vér szerinti szülője jogán nem jár, kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe. Árvaellátás jár a testvérnek és az unokának, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Az ellátás a gyermek 16. életévének betöltéséig jár. Ha a gyermek nappali tagozaton tanul, a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a 25. év betöltéséig jár. Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, ennek tartamára életkorra tekintet nélkül megilleti. Nem érinti a jogosultságot, ha a gyermek vagy életben maradt szülője házasságot köt, vagy örökbe fogadják.

Iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti, aki betegsége, testi vagy szellemi fogyatékosága miatt tanulmányait magántanulóként végzi, vagy huszonöt évesnél fiatalabb és a felnőttoktatás keretében folytat tanulmányokat. A jogosultságot nem érinti, ha a középiskola tanulójának a tanuló, illetőleg a felsőoktatási intézmény hallgatójának a hallgatói jogviszonya betegség vagy szülés miatt szünetel.

Az árvaellátás **összege** gyermekenként annak a nyugdíjnak a **harminc** százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. E nyugdíj **hatvan** százaléka jár annak, akinek mindkét szülője elhunyt, vagy akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Ha a gyermek mindkét szülője után jogosult az árvaellátásra, azt az árvaellátást kell folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb.

Igénybejelentő az ONYF Nyomtatványtárából: K11 árvaellátáshoz

A nyugdíjigénylés közös szabályai

1998. január elsejétől **szolgálati időnek** az számít, ami után az előírt nyugdíjjárulékot megfizették. Ez előtti időkre vonatkozólag szolgálati időnek számít pl. az anyasági és munkanélküli ellátások, a nyugdíj folyósítási ideje, a táppénz, a katonaidő, a szakmunkás tanulmányok és az 1998 előtti felsőoktatási képzés ideje (özvegyi nyugdíj esetén 1998 utánit is elismerik), a kisiparosként-kiskereskedőként végzett munka, a mezőgazdasági- vagy ipari szövetkezetben végzett munka. Az anya ténylegesen megszerzett szolgálati idejét annyiszor 365 nappal növelni kell, ahány gyermeke született 1968. január 1-je előtt. Ha ezen gyermeke

(gyermekei) tartósan betegnek, illetve fogyatékosnak minősültek (minősülnek), a növelés gyermekenként 550 naptári nap. Ha a minimálbérnél kevesebbet keresett, akkor szolgálati idő és a biztosítási idő aránya azonos a nyugdíjjárulék alapját képező kereset, és a mindenkori érvényes minimálbér arányával. **Nem szolgálati idő** a 30 napot meghaladó fizetés nélküli szabadság, a szabadságvesztés időtartama (akkor sem, ha a börtönben dolgozott), illetve ha a vállalkozónak járulékfizetési tartozása van.

A nyugellátás csakis formanyomtatvány kitöltésével igényelhető, amely elektronikusan is kitölthető, vagy le is tölthető. A nyugdíjbiztosító a biztosított jogviszonyaira és kereseteire, jövedelmeire vonatkozó, nyilvántartásába bejelentett adatokat a biztosított kérésére, naptári évenként egyszer hatósági eljárás keretében egyeztetési (az elismert szolgálati idő tartamáról, a foglalkoztatók adatairól, a számított jövedelmekről hatósági bizonyítványt állít ki). Ekkor van mód a nyilvántartásban nem szereplő jogviszonyok elismertetésére. Sajnos ez az eljárás csak elektronikusan ügyintézés keretében kérelmezhető.

A nyugdíjbiztosítási szerv 2014. december 31-éig köteles hivatalból megindítani az egyeztetési eljárást az 1955. és 1959. között született biztosítottak, volt biztosítottak esetében. Az 1960. évben vagy azt követően született biztosítottak, esetében 2015. január 1-jétől ötéves korcsoportonként az egyeztetési eljárást hivatalból megindítani. Egy ötéves korcsoport kiértékelésére két év áll rendelkezésre. Nem kell ezt az eljárást megindítani, ha a biztosított, szolgálati idejét 2009. december 31-ét követően határozattal megállapították, vagy ez folyamatban van, vagy a biztosított, már nyugdíjas, vagy ilyen eljárás folyamatban van.

A személyes, illetve munkaviszonyra vonatkozó adatokat a biztosítóval közölni kell, a dokumentumok hiteles másolatát csatolni kell, az előírt (pl. orvosi) vizsgálatokon a személyes megjelenés kötelező.

Nyugellátás legfeljebb **hat hónapra visszamenőlegesen** igényelhető, de csak attól a naptól állapítható meg, amely napon a jogosultsághoz szükséges összes feltétel bekövetkezik. Saját jogú nyugellátást legkorábban a munkanélküliség miatti ellátás folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.

Ha az igénylő jogosult, de a megállapítás 30 napon túl elhúzódik, a biztosítónak rendszeres **előleget** külön kérelem nélkül kell megállapítania.

Az ellátást a nyugdíjfolyósító szerv a nyugdíjfolyósítási törzsszám, mint azonosító szám alatt folyósítja. A folyósítást a nyugdíjfolyósító a megadott címre történő kézbesítéssel, vagy átutalással teljesíti.

Az, aki a korhatárt elérte és legalább húsz év szolgálati időt szerzett, kérheti a nyugdíja folyósítás nélküli megállapítását (rögzített nyugdíj). Amennyiben tovább dolgozik legalább 365 napig, és nem kéri a nyugdíja folyósítását, a tényleges nyugdíjba menetelkor - ha számára kedvezőbb - választhatja a rögzített nyugdíj kiszámított és évenkénti emelésekkel növelt összegét. Nem választhatja ezt, aki a korhatár betöltésétől a tényleges nyugdíjazásig eltöltött idő legalább fele része alatt (állandó) özvegyi nyugdíjat folyósítottak. Aki nyugdíjának folyósítás nélküli megállapítását kéri, nem minősül öregségi nyugdíjasnak.

Az igény érvényesítésével kapcsolatos minden ellátás illeték és költségmentes. Az e törvényen alapuló követelés adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül. A tartozás mérséklésére, vagy elengedésére fizetési kedvezmény engedélyezhető.

Kivételes (méltányossági) nyugellátás, valamint kivételes nyugellátás emelése, valamint egyszeri segély kérelmezhető. Kivételes (méltányossági) nyugellátás akkor állapítható meg, ha a kérelmező rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idő legalább felével. Kivételes nyugellátás-emelés - legfeljebb háromévenként egyszer - akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás havi összege nem haladja meg a 70 000 forintot.

Igénybejelentők az ONYF Nyomtatványtárából: K15 nyugellátás méltányossági megállapításához, K 16 méltányossági felemeléséhez, K17 egyszeri segélyhez

Időskorúak járadéka

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

Időskorúak járadékát igényelheti az az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy, aki nem szerezte meg az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt.

Nem csak a magyar állampolgárok jogosultak rá, hanem a bevándoroltak, letelepedettek, hontalanok, menekültek, az Európai Szociális Kartát megerősítő országok Magyarországon tartózkodó állampolgárai, valamint a szabad mozgás és tartózkodás jogával bíró Magyarországon bejelentett lakóhellyel rendelkező személyek is.

Jogosult, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és a saját, továbbá a vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg a legkisebb öregségi nyugdíj 80%-át. A járadék havi **összege** ez esetben a legkisebb öregségi nyugdíj 80%-a.

Az egyedülálló, **75 évesnél fiatalabb** személynek, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de havi jövedelme nem haladja meg a minimál nyugdíj 95%-át, az ellátás havi összege a minimál nyugdíj 95%-a.

Az egyedülálló, **75. életévét betöltött** személy, ha havi jövedelme nem haladja meg a minimál nyugdíj 130%-át, a minimál nyugdíj 130%-át kapja.

Jövedelemmel rendelkező jogosult esetén az ellátás összege a minimál nyugdíj fent írt százalékos összegeinek és a jogosult havi jövedelmének a különbözete.

Nem állapítható meg illetve a folyósítást **meg kell szüntetni**, ha a személy előzetes letartóztatásban van, illetőleg szabadságvesztés büntetését tölti, vagy 3 hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik.

Az ellátást a **járási hivatal** állapítja meg és folyósítja. Az aktív korúak ellátására való jogosultságnak a nyugdíjkorhatár betöltésére tekintettel történő megszüntetéséről hozott határozatát a jegyző haladéktalanul megküldi az illetékes járási hivatalnak. A járási hivatal hivatalból eljárást indít az időskorúak járadékára való jogosultság megállapítása iránt, melynek kezdő napja az aktív korúak ellátására való jogosultság megszűnését követő nap.

A **hajléktalan** személyek ügyében az a szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte. Budapesti illetékességű hajléktalan esetében a Budapest Főváros Kormányhivatala IX. Kerületi Hivatala jár el. Ha a hajléktalan az ellátást három hónap időtartamon keresztül nem veszi át, a járási hivatal dönt az ellátás fenntartásáról, illetve megszüntetéséről.

Az ellátás **a kérelem benyújtásától** állapítható meg, elbírálása során a hatóság felhívja a kérelmezőt, hogy családja vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozzék, illetve azokat igazolja.

Kérelem letölthető: Korm. R. 2. sz. melléklete